

(3hours)

[Total marks - 100]

- N.B. – (1) All questions are compulsory.
(2) Figures to the right indicate full marks.

Section I

1. Explain the following terms in brief (any **four**) **8**
 - a) Policy
 - b) Time study
 - c) Staffing
 - d) Communication
 - e) Top level management
 - f) External environment
 - g) Administration
 - h) Forecasting

2. Answer the following:- (any **two**) **16**
 - a) Define management and discuss Henry Fayol's principles of management.
 - b) Is management art or profession?
 - c) Write a note on scientific management.

3. Answer the following:- (any **two**) **16**
 - a) Describe the internal environmental factors influencing business.
 - b) What are the steps involved in the planning process?
 - c) Define objectives. Discuss the organic and human objectives.

4. Write shot notes on:- (any **two**) **10**
 - a) Social responsibility towards workers.
 - b) Management as science
 - c) Process of MBO
 - d) Role of the manager

Section II

5. Explain the following terms in brief (any **four**)

8

- a) Total quality management
- b) Project organisation
- c) Informal organisation
- d) Accountability
- e) Motion study
- f) Quality
- g) Macro environment
- h) Budget

6. Answer the following :- (any **two**)

16

- a) What is organising? Explain the principles of organising.
- b) Write the advantages of committee organisation.
- c) Explain in detail the line and staff organisation with the help of chart and discuss the benefits of line and staff.

7. Answer the following :- (any **two**)

16

- a) What is Coordination? Discuss the significance of co-ordination in the process of management.
- b) Discuss the concept of matrix organisation.
- c) Explain the concept of span of control. Write a note on factors influencing span of control

8. Write shot notes on :-(any **two**)

10

- a) Quality Circle
- b) Decentralisation
- c) Dimensions of quality
- d) Formal organisation

वेळ -३ तास

एकूण गुण १००

सूचना – (१) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(२) उजव्या बाजूचे आकडे पूर्ण गुण सूचित करतात.

विभाग १

१. खालील संज्ञा थोडक्यात स्पष्ट करा. (कोणतेही चार)

- अ. धोरण
- ब. टाइम स्टडी
- क. कर्मचारी निवड
- ड. संभाषण
- इ. उच्चस्तरीय व्यवस्थापन
- फ. बाह्य पर्यावरण
- ग. प्रशासन
- ह. अंदाज

२. खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या- (कोणतेही दोन)

१६

- अ) व्यवस्थापनाची व्याख्या करा. हेन्री फेयोलच्या व्यवस्थापनांच्या सिद्धांताची चर्चा करा.
- ब) व्यवस्थापन कला किंवा व्यवसाय आहे का?
- क) वैज्ञानिक व्यवस्थापन यावर एक टीप लिहा.

३. खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या- (कोणतेही दोन)

१६

- अ. व्यवसायावर प्रभाव करणाऱ्या अंतर्गत पर्यावरणीय घटकांचे वर्णन करा.
- ब. नियोजन प्रक्रियेत कोणते टप्पे असतात?
- क. उद्दिष्टांची व्याख्या लिहा. मूलभूत आणि मानवीय उद्दिष्टांची चर्चा करा.

४. टिपा लिहा - (कोणतेही दोन)

१०

- अ. कामगारांप्रति सामाजिक जबाबदारी.
- ब. व्यवस्थापन म्हणजे विज्ञान
- क. MBO प्रक्रिया
- ड. व्यवस्थापकाची भूमिका

विभाग २

५. खालील संज्ञा थोडक्यात स्पष्ट करा. (कोणतेही चार)

- अ. संपूर्ण गुणवत्ता व्यवस्थापन
- ब. प्रकल्प संस्था
- क. अनौपचारिक संघटन
- ड. जबाबदारी
- इ. मोशन स्टडी
- फ. गुणवत्ता
- ग. मॅक्रो पर्यावरण
- ह. अंदाजपत्रक

६. खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या- (कोणतेही दोन)

- अ. आयोजन म्हणजे काय? आयोजन करण्याच्या तत्वांची माहिती द्या.
- ब. समितीच्या संघटनेचे फायदे लिहा.
- क. चार्टच्या सहाय्याने साखळी आणि सल्लागार संघटना तपशीलवार समजावून सांगा आणि साखळी आणि सल्लागार संघटनेच्या फायद्यांविषयी चर्चा करा.

७. खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या- (कोणतेही दोन)

- अ. समन्वय म्हणजे काय? व्यवस्थापन प्रक्रियेतील समन्वयाच्या महत्त्वाची चर्चा करा.
- ब. मॅट्रिक्स संघटनेच्या संकल्पनेवर चर्चा करा.
- क. नियंत्रणाचे क्षेत्र ही संकल्पना स्पष्ट करा. नियंत्रणाचे क्षेत्र प्रभावित करणाऱ्या घटकांवर एक टीप लिहा.

८. टिपा लिहा - (कोणतेही दोन)

- अ. गुणवत्ता मंडळ
- ब. विकेंद्रीकरण
- क. गुणवत्तेची परिमाणे
- ड. औपचारिक संस्था
